

מתיקנות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של כ"ק מרן הרבי הקדוש רבי שמעון נתן נטע מלעלוב זצוק"ל בן מרן הרבי הקדוש רבי משה מרדכי מלעלוב זצוק"ל, נלב"ע ליל יום הכיפורים תש"ע

סיפר הגאון החסיד רבי יצחק דוד רוטמן שליט"א מזקני וחשובי חסידי לעלוב שהיה מקורב אל הרבי מלעלוב זיע"א ומקושר אתו בקשרי תורה עשרות בשנים:

לימוד התורה והיגיעה בה היו משאת נפשו של רבנו תדיר כל ימי חייו. הוא אהב את חידושי הלומדות והפלפול, ובנוסף ללימוד הפשוט היה תמיד הוגה בספרי המפרשים ראשונים ואחרונים, והיה מחדש לפי דרכו חידושים ומהלכים נפלאים. יתירה מכך, לפי דרכי הטבע, נדיר הוא לראות אחד שהוא כבר זקן בגיל מופלג ובא בימים שיאהב כל כך ללמוד את הגמרא בלמדנות יתירה ובדרכי הפלפול והדרש. אם נתחקה אחר זקני הלמדנים ניווכח לראות שכבר אינם תרים אחר החידוש והלומדות שבכל ענין ונושא כמו בעת שהיו בגיל צעיר יותר. בדרך כלל קהים החושים בעניין זה בגיל הקנה והשיבה. אך לא כן היה רבנו. גם בשנותיו המאוחרות הוא אהב לשמוע כבחור צעיר סוגיות שונות המתובלות בחידושים וחידודים ופלפולים מפיהם ומפי כתבם של ראשי הישיבות, ואף של ראשי ישיבות כאלו שחיו בתקופתנו, כמו של הגאון רבי אשר אריאלי שליט"א מראשי ישיבת מיר ושל הגאון רבי אברהם אטיק זצ"ל ראש ישיבת "באר שלמה" בירושלים.

עד התקופה האחרונה שלו ממש היה רבנו שומע קלטות עם שיעורים של ראשי ישיבות שונים. החידושים בתורה היו אצלו בבחינת עומק משאת נפשו. הן אפילו הלומדים הגדולים ביותר כשהם כבר נמצאים עמוק בשנותיהם המאוחרות בגיל מופלג תש כוחם לפלפל ולדקדק ולחדש בתורה כל כך כמו בצעירותם. אולם רבנו לא נס ליחו וכוחו גם בתקופות האחרונות שלו, וגם אז בימי זקנותו היה אוהב לחדש ולשמוע חידושים של גדולי וגאוני התורה.

בתקופת בין הזמנים למשל, היה לרבנו מנהג קבוע להתיישב בבית המדרש וללמוד במהלך כל היום בנשימה אחת וברצף אחד, החל משעות הבוקר המוקדמות ועד שעות הערב המאוחרות היה הוגה ושותה בצמא את דבריהם של חז"ל הקדושים. זה היה כל ה'אגעשמאק' שלו גם בבין הזמנים וגם בשאר הזמנים והעתים.

לא אשכח את המחזה הנפלא שבתקופת צעירותו – עת היה אברך צעיר לימים, כיצד היה יושב בימות החול בבית המדרש 'בית ברוך' ולומד שם במהלך כל היום ברציפות ובהתמדה נפלאה. היה תענוג נפלא רק לעמוד ולהסתכל עליו ולהתחקות אחר אותה האהבה הגדולה שלו לתורה, כמו גם על היגיעה והחשק הנפלא שלו בלימוד התורה שהיה כידוע מצוין ומיוחד בכל אלה.

(טוב עין הוא יבורך, ישר כח לידידי הגאון הרב יאיר וינטוק שליט"א, שחיבר את הספר הנפלא 'הרבי הקדוש מלעלוב', והפנה אותנו למאמר זה)

ה'שלום עליכם' שהביא תרומה של חצי מיליון דולר

אחד שטח של לא יותר מ-20 על 30 ס"מ? כיצד אפשר לאנשים לשבת כך?

עד ששמע את סיפורו של קצין תותחנים...

היה זה במלחמת יום הכיפורים, סיפר אותו קצין, החיילים היו בחזית והטנק שלהם נפגע פגיעה ישירה והחל לעלות בלהבות. הצוות היה חייב לעזוב מיידית את הטנק הבעור, אולם המצרים המשיכו להפגז את כל השטח בארטילריה עזה, והחיילים חיפשו במהירות מקום מפלט לשהות בו עד יעבור זעם. הם רצו לטנק אחר שעמד בצד ונכנסו לתוכו. סיפר הקצין: **בטנק זה שבו היה מקום לכל היותר לארבעה אנשים, הצטופפנו אז עשרה חיילים! אך זה יתכן אינני יודע, אמר הקצין, אך כנראה רצון החיים גבר בנו על הכל, ידענו שמי שנשאר בחוץ אינו נשאר בחיים...**

ובכן מסביר הגאון הרב זילברשטיין שליט"א את דברי הגמרא הנ"ל, התלמידים ידעו שלימוד התורה הוא האמצעי היחיד המעניק לאדם את החיים, **בלעדי אין לנו חיים**, וממילא אין זה פלא כלל ששישה אנשים יכלו לשבת באמה אחת...

הארת פנים לכל יהודי

בימים אלה בהם אנו מכתירים את הקב"ה בועקת 'המלך', ואנו ממליכים אותו על כל אשר נשמה באפו, עלינו להתחזק במצות ואהבת לרעך כמוך, להרבות באהבת ישראל, לאהוב כל יהודי בלי שום אינטרס. חשבתי בסיעתא דשמיא לפרש את הפסוק (קהלת ח' א') 'זכמות אדם תאיר פניו', אתה רוצה להיות יהודי חכם? תאיר פנים לזולת, זה לא עולה כסף, זה לא מצריך משאבים, זה מצריך דבר אחד, אהבת ישראל.

הרבי שלי, הרבי של כלל ישראל מרן הבאר יעקב מנדבורנה זצוק"ל שינן לנו תמיד בשם הרה"ק מרוזין זצוק"ל: **"אז מהאט ליב דעם טאטע, האט מען ליב די קינדער"** [–כשאוהבים את האבא אוהבים את הילדים שלו], אנו אוהבים את בורא העולם, ואנו אוהבים את כל אחד ואחד מישראל.

התקשר אלי יהודי וסיפר לי סיפור נורא שהיה בירושלים. לפני כמה שנים הגיע יהודי אמריקאי לגור בשכונה מסוימת וניסה להסתגל ולהתרגל לחיים החדשים. בשבת קודש הוא הגיע לבית הכנסת, נכנס והתיישב במקום פנוי. עוברים כמה דקות, והמתפלל הקבוע מגיע ואומר לו: סליחה, זה המקום שלי! הוא קם ועבר למקום אחר, וגם משם הקימו אותו. לבסוף יצא שבשבת אחת הקימו אותו שבע פעמים מהמקום שהוא התיישב. עם תום התפילה הוא יצא מבית הכנסת בהרגשה נוראה. בשבת הבאה הגיע אותו יהודי לבית

טעם מצות אכילה בערב יום כיפור

הגמרא אומרת במסכת יומא (דף פ"א ע"ב): **"כל האוכל ושותה בתשיעי, מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי"**.

בספרים הקדושים האריכו בטעם מצות אכילה בערב יום כיפור, כל אחד לפי דרכו. בספר 'מזקנים אתבונן' [לגאון הצדיק רבי ישראל שמעון קסטלניץ זצוק"ל] מבאר את הענין בדרך מופלאה, על דרך הסיפור הידוע שהיה אצל הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע, שפעם בא לפניו אדם חוטא לבקש דרך תשובה על חטאיו, ציוה הרבי לבנו רבי אלעזר זי"ע שיארח אותו בביתו ויסדר לו ארוחות בביתו עם כל המטעמים, בשר שמן ויין משובח ושאר מעדנים כסעודת שלמה בשעתו, וכן שיוכל לנוח ולישון כראוי, ולאחר שלשה ימים שיביא אותו אליו. כשבא האיש הושיב אותו הרה"ק והתחיל להסביר לו אודות גדלות הבורא יתברך שמו שברא את כל העולמות השמים ושמי השמים וכל צבאם, מלאכים

ושרפים כרובים גלגלים ועוד ועוד עד לאין שיעור, והוסיף להסביר לו אודות קדושת התורה והמצוות, ואודות תיקון העולמות העליונים כשיהיה מקיים מצוה והשכר הגדול שהוא זוכה לו, ולעומת זאת גדול הפגם בכל העולמות כשיהיה חס ושלום עובר עבירה והעונש הגדול שהוא מקבל. כשגמר הרבי לדבר ציוה עליו לומר 'אשמנך'. היהודי אמר אחריו 'אשמנך' ומעוצם המרירות והצער נפל והתעלף. לאחר שהעירו אותו מעלפונו ציוה הרה"ק לבנו רבי אלעזר שיקח אותו שוב לביתו

ושוב ידאג לו ויאכיל אותו היטב. כשעברו כמה ימים קרא לו שוב הרה"ק ושוב דיבר איתו והסביר לו את כל הדברים האלה ואחר כך ציוה עליו לומר 'בגדנך'. היהודי אמר אחריו 'בגדנך' ושוב נפל והתעלף. וכן המשיך הרבי הקדוש, וכל כמה ימים הוא אמר איתו עוד מילה אחת של היודי, עד שגמר להגיד את כל היודי, ואז הגיע לתשובה שלימה ונהפך לאחד מגדולי ישראל. והסיבה שהרבי הקדוש ציוה להאכילו מעדנים היתה כי לולא זה לא היה בכוחו לסבול את הצער ועגמת הנפש של אמירת היודי.

זהו ענין האכילה בתשיעי, שהיא למעשה צער גדול עבור האדם ביודעו גדול חובותיו להשם יתברך, אולם עליו לאכול שיהיה כוחו במתניו ומוחו ודעתו מיושבים עליו שיוכל להתבונן כראוי, ולשוב אל בוראו במחשבה טהורה.

כוחו של רצון החיים

השבוע נלמד א"ה בדף היומי (דף נ"ג ע"א): **"אומר רבי יוחנן, כשהיינו לומדי תורה אצל רבי אושעיה היינו יושבין ארבעה ארבעה באמה. אומר רבי, כשהיינו לומדי תורה אצל רבי אלעזר בן שמוע היינו יושבין ששה ששה באמה"**.

הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א רבה של רמת אלחנן, כותב בספרו הנפלא 'טובך יבעו' (חלק ב'), שמעולם לא הבין את דברי הגמרא הזאת, אך יתכן במציאות ששישה אנשים ישוב באמה אחת: הרי לפי החשבון זה יוצא לכל

מיני מתיקה

איתא בתיקוני זוהר (תיקון ו' דף כ"ב ע"א): "פְּלֵהוּ צִוְחִין בְּצִלּוֹתֵין בְּיוֹמָא דְכַפּוּרֵי כְּכֻלְבִּים הַב הַב לְנָא מְזוּנָא וְסִלְיָח וְכַפְרָה וְחַיִּי, כְּתַבְנֵנוּ לְחַיִּים, וְאִינוּן עֲזֵי נַפְשׁ כְּכֻלְבִּים... דְּצִוְחֵי לְגַבְיָה וְלִית לֹון בְּשַׁת אֲנַפִּין...". הזוהר הקדוש משווה את האנשים שדואגים ביום הכיפורים לצרכים האישיים שלהם לכלבים. מי שיתבונן בדברים החריפים, ישאל מיד, מה יהודי מבקש? לחם לאכול ובגד ללבוש, סליחה וכפרה, ואריכות חיים, כדי שיוכל לשבת וללמוד במנוחת הנפש, אז למה הזוהר הקדוש מגדיר אותנו ככלב?

וחשבתי להסביר בחמלת השם עלי ובסיעתא דשמיא, דוד המלך נעים זמירות ישראל אומר במזמור 'לדוד ה' אורי וישעי': "אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתֵי בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו", לכאורה קשה מה זה הכפל לשון 'אחת שאלתי' אותה אבקש? אלא התשובה היא שדוד המלך אומר לפני הקב"ה, אני אמנם צריך הרבה דברים כמו כל אדם, אבל אני מבקש ממך בקשה שכל התפילות שלי יהיו מסביב 'שבתֵי בבית ה' כל ימי חיי', זה בעיני העיקר, והשאר טפל.

יהודי שמגיע בדחילו ורחימו לימים הנוראים והוא מבין את גודל השעה, הוא מבין שהשכינה הקדושה מבקשת זוועקת שיהיה לה בית, "ובכן יתקדש שמך על ישראל עמך", "ידע כל פעול כי אתה פעלתו", ואותו יהודי מתעסק בדברים הטפלים, הוא דומה לכלב. תנצל את היריד לזעוק זעקה נכונה, יש עיקר ויש טפל, ואנחנו צריכים לדעת בכל רגע נתון באספקלריה נכונה מה העיקר ומה הטפל, ואם נשקיע בהמלכת השכינה בימים קדושים של ראש השנה ויום הכיפורים, ממילא כבר לא יחסר לנו כלום גם בגשמיות.

ישראל. "הכרת הטוב", אומר האבא לרב, "אני רוצה לתת לך תרומה גדולה עבור בית הכנסת". אומר לו הרב: "ישיר כח, אבל אנחנו צריכים קעת לבנות בית כנסת חדש, ומדובר בסכום עותק". המיליון לא נבהל, וכתב מיד צ'ק של חצי מיליון דולר לבניית בית כנסת חדש...

כמה סיפור כזה מחייב אותנו, כמה יכול לעזור 'גוט שבת' אחד, עד כמה החיך לזולת יכול להחיות בן אדם, הבה נקבל על עצמנו הארת פנים לכל יהודי מתוך אהבת ישראל. ובזכות שנאיר פנים לכל יהודי בלתי לה' לבדו, מזכה להארת פנים מבורא העולם לכתיבה וחתומה טובה, ושנוכח לשונה טובה ומתוקה, אמן. (מתוך הפתיחה לשיעור, ט"ו - י"ז אלול)

כנסת אחר באותה שכונה. מיראתו שמא יקמו אותו שוב ושוב, הוא לא התיישב כלל ועמד כל התפילה. בסוף התפילה ניגש אליו המרא דאתרא של בית הכנסת במאור פנים, ואומר לו 'גוט שבת' בחיך רחב, שלום עליכם! מהיכן אתה ואיפה אתה גר? היהודי התרגש והתחיל לבכות, כשהוא מספר לרב איך הוא מתמודד מאז שהגיע לשכונה, אף אחד אינו מתעניין בשלומי ובבית הכנסת רק מקימים אותי מהמקום... הרב הזדעזע כולו ולא יכול היה להרגע. בשבת בבוקר לפני התפילה עלה הרב על הבימה, נתן דפיקה, והתחיל לזעוק: מורי ורבותי, וואס טוהט זיך דא [-מה הולך פה? להיכן הגענו? איך יכול להיות שיהודי בא לשכונה ואף אחד אינו מתעניין, אף אחד לא מוכן לוותר על המקום הקבוע שלו לטובת אורח?]

עברו שבועיים, הרב הזה מקבל טלפון מארצות הברית. מעבר לקו היה אביו של אותו יהודי, מיליונר גדול, והוא מספר לרב שבנו היה מאוד שבור מהיחס של השכנים, עד שכבר שקל לחזור לגור באמריקה, והרב במאור פניו ובגישה הלבבית החיה אותו, והוא החליט להשאר בארץ ישראל. "הכרת הטוב", אומר האבא לרב, "אני רוצה לתת לך תרומה גדולה עבור בית הכנסת". אומר לו הרב: "ישיר כח, אבל אנחנו צריכים קעת לבנות בית כנסת חדש, ומדובר בסכום עותק". המיליון לא נבהל, וכתב מיד צ'ק של חצי מיליון דולר לבניית בית כנסת חדש...

אליבא דהלכתא - בענינא דיומא

לקראת היום הקדוש יום הכיפורים הבא עלינו לטובה רצינו לשאול: א. מה היא המעלה הגדולה בתפילת "כל נדרי"? הרי לכאורה רק מתירים שם את הנדרים? ולמה מתאחדים דוקא בתפילה זו עם פושעי ישראל? ב. מה היא המעלה הגדולה בתפילת נעילה ומה היא סגולתה וכוחה?

תשובה שנתקבלה מאת הגאון בעל המחזור המפורש, הסיוד המפורש, ועוד, מזכה הרבים, מחולל המהפך בתפילות כלל ישראל, רבי יעקב ויינגרטן שליט"א

רב שלומים וברכה מרובה לידידי הרה"ג רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א המפורסם לשם ולתהלה בזיכוי הרבים בהרבצת תורה ויראה בהיקף עצום, וגם לרבות בהוצאת הגליון החשוב "מתיקות הדף היומני", כה יתן ה' וכה יוסיף שמעכ"ת יזכה להמשיך בפעליו הברוכים ביתר שאת ויתר עוז מתוך נחת והרחבת הדעת ויזכה לכתיבה וחתומה טובה ושנה טובה ומבורכת בכל הטוב שבעולם. ולשאלתכם אענה בזאת ראשי פרקים על עניני יום הכיפורים עד כמה שידי מגעת.

א. טעם כל נדרי, "משום דקיימא לן דעל כל עוונות שבתורה אם עשה תשובה יום הכיפורים מכפר, וראו הראשונים ששום עוון אינו מעכב את הכפרה, שאם יעשה אדם תשובה [אין שום דבר -] שלא יהא יום הכיפורים מכפר, אך עוון הנדרים שאם נדר ליתן צדקה אין יום הכיפורים מכפר עד שישלם את נדרו, שכל דבר שהוא מחויב אין יום הכיפורים מכפר... והוא הדין אם חייב לקיים נדרו, אין יום הכיפורים מכפר לו לפוטרו עד שיקיים נדרו, ואם אדם זכור נדרו היה מקיימו, אבל אם נדר ושכח, נמצא שהוא ענוש בעבור שהוא קשור בנדרו ואינו מקיימו, בעבור זה תקנו הראשונים לומר זה שאם עשינו שום נדר ושכחנו אותו ולא נדע לקיימו אנו מתחרטין בכל אותן הנדרים ומתירין זה לזה" (תוס' ר"ד ושיטה מקובצת נדרים כ"ג ע"ב).

חכמי האמת תלו סודות גדולות ב'כל נדרי'. בזוהר הקדוש נזכר שמי שנגזר עליו בנדר ושבועה, הרי תפילת 'כל נדרי' מסוגלת להתיר הנדר והשבועה, ויטלחו עוונותיו. ענין עמוק יותר מובא בתיקוני זוהר, להתיר לשכינה נדרה ושבועתה שלא להיגאל עד זמן מסוים, ובאמצעות 'כל נדרי' מבקשים התרה לנדר ולשבועה ותקום השכינה מעפרה.

ב'תפארת שלמה' מסביר שתכלית התפילה היא שהשכינה תיושע במהרה וממילא גם אנחנו נושע בכל הטוב. על כן קודם התחלת תפילות היום הקדוש מתחילין כל נדרי וכו' ואסרנא לא אסרי, שהשכינה תחזור מהרה למקומה ולא תהא עוד במאסר, ושבועתנא לא שבועות, שהרי נשבע הקב"ה שלא יבוא לירושלים שלמעלה עד שתבנה ירושלים שלמטה, ועל זה אנו מתפללים שהשכינה הקדושה תשוב מהרה למקומה ואנו מתירים את השבועה.

ג. טעם אמירת "אנו מתירים להתפלל עם העבריינים" בתחילת יום הכיפורים - כדי שישתתפו ביום כיפור גם הרשעים, שבזה שם שמים מתקדש כשגם הרשעים חוזרים בתשובה ורוצים להתאגד ולהתנהג כמעשה הצדיקים (מטה אפרים ומשנה ברורה).

ד. ענין נעילה. אחר תשלום כל העבודה עוד מתייחדים עמו ומתפללין לפניו תפילה נוספת בשעת נעילת שערי היכל, והוא מאהבה עזה, ומרמז על תוקף אהבה, כבני מלך שעושים סעודה קטנה באחרונה, ומסיים בוודי בשעה אחרונה שאז יום הכיפורים מכפר בנעילת שערי שמים (חתם סופר).

צא וחשוב מ"ז ניסן, כלו תקי"ד תפילות של משה רבינו ביום הכיפורים אחר מנחה, היינו עם תפילה ראשונה שהתפלל במנחה יום י"ו ניסן, ועמד משה רבינו עליו השלום עתה ותקן תפלת נעילה דיום הכיפורים, והיא תפילה התקט"ו, שאם לא עכשיו אימתו, על כן אמר 'בעת ההיא' דייקא, בעת נעילת יום הכיפורים (חתם סופר).

למעלה מבחינת המלאכים, להיות ראויים לעמוד בהיכל המלך, לכך הנה בעל כרחך אי אפשר זה בלתי היות ישראל מטוהרים מכל שמץ דופי חס ושלום, כמו שכתוב (ישעיה נ"ט ב') כי עוונותיכם היו מבדילים כו', על

כן הנה עוצם וכוחו של יום הזה גורם שימחול ויסלח הקב"ה לכל עוונם ולא יראה בהם ערוות דבר כדי שיהיו ראויים לעמוד לפני המלך בדביקות הנעלה ההוא."

הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו (ויקרא טז, ל), הנראה לי לפי מה שאמרנו בגמרא (כריתות י"ח ע"ב) עיצומו של יום מכפר, הוא להיות כי הקב"ה חפץ כיום בדביקות של ישראל שיתעלו היום

הגאון החסיד רבי מאיר מגיד ז"ל, שהיה מחשובי חסידי ויז'ניץ, אמר פעם למרן הרבי הקדוש בעל האמרי חיים מויז'ניץ זצוק"ל, שאומרים בשם הרבי רבי זושא ז"ע, שהקב"ה צריך להודות לבני ישראל שעשו את העגל, שעל ידי זה כביכול הרויח שבני ישראל עורכים כזה יום כיפור... האמרי חיים הנחה מאד מהרעיון, והיה חוזר עליו הרבה.

מאוצרות המועדים

בתפארת שלמה ליום כפורים כותב דברים נוראים למה מטהרנו הקב"ה ביום הכיפורים. וז"ל: "כי ביום

נקודה למחשבה:

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

לתרומות, להנצחות ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661